

Xuân về nghe điệu hát Then

ISSN: 2734-9195 15:45 04/03/2026

Hát Then ngày xuân thường kể về cội nguồn, về những vị thần mang may mắn, về ước vọng bình an cho gia đình, bản làng.

Tác giả: **Trà Bình**

Buổi sớm, sương muối phủ trắng núi rừng, bông bênh như những dải mây. Gió xuân thoảng qua những tán cây, mang theo chút se lạnh đặc trưng của miền núi. Đến khi mặt trời lấp ló, sương tan chậm rãi, để lộ bầu trời và một cảnh sắc quen thuộc mà mỗi độ xuân về lại như thêm một lần tươi mới.

Con đường đất dẫn vào bản rục rở sắc hồng thắm của hoa đào. Trên những thân cây khẳng khiu, chồi non lộc biếc khe khẽ vươn mình, báo hiệu mùa sinh sôi đã gõ cửa. Trong khoảnh khắc ấy, bên hiên một nếp nhà sàn, tiếng đàn tính vang lên cùng điệu Then ngân dài. Âm điệu trong trẻo, sâu lắng như chạm tới mạch nguồn của núi rừng. Mỗi lần nghe hát Then vào buổi đầu xuân, lòng tôi lại dấy lên một cảm xúc bồi hồi và thiêng liêng.

Với **người Tày**, Nùng, Thái, hát Then không chỉ là điệu hát thần tiên, là tiếng hát giải bày tâm tình, mà còn là sợi dây nối con người với cõi thiêng và đất trời. Còn với tôi, là người khách ghé Tuyên Quang vài lần mỗi năm, thường là vào mùa xuân, tôi cảm nhận hát Then còn mang hơi thở nhẹ nhàng, trong sáng mà chan chứa nghĩa tình. Điệu hát Then mềm mại như dòng suối đầu nguồn, bền bỉ như những nếp nhà sàn đứng vững giữa đại ngàn theo năm tháng.

Tôi dừng chân trước hiên nhà sàn của nghệ nhân Xuân Quyền. Anh rót chén trà nóng mời tôi, rồi cầm cây đàn tính, vừa gảy đàn vừa cất tiếng hát. Mỗi tiếng đàn, mỗi câu hát Then như hòa vào nhịp sống yên bình của bản làng, lũ trẻ đang chạy chơi dưới sân cũng dừng lại, đứng nghe say mê. Xa xa, khói bếp bảng lảng trên những mái nhà sàn kết thành một không gian rất riêng, mộc mạc mà sâu lắng.

Hình ảnh chỉ mang tính chất minh hoạ

Hát Then ngày xuân thường kể về cội nguồn, về những vị thần mang may mắn, về ước vọng bình an cho gia đình, bản làng. Trong lời Then, tôi thấy cả niềm mong chờ của người dân miền núi về một năm mưa thuận gió hòa, mùa màng tốt tươi, con cháu mạnh khỏe. Có lẽ vì thế mà mỗi dịp xuân đến, tiếng hát Then lại có sức gọi mời đặc biệt: nhắc con người nhớ về gốc rễ, về những giá trị bền vững, tình thân, sự gắn bó và niềm tin vào cuộc sống.

Gần trưa, nắng xuân buông xuống vật đổi. Từng tia nắng mỏng chạm vào cánh hoa đào khiến sắc hoa thêm tươi. Hoà vào cùng hương sắc, tiếng đàn tính vang hơn, tiếng hát Then đầy đặn hơn, như được tiếp thêm hơi thở của đất trời. Mỗi miền quê đều có cách riêng để đón xuân, và ở đây, mùa xuân đến bằng tiếng hát Then mộc mạc mà thấm sâu vào lòng người.

Trước khi rời bản, tôi quay lại nhìn nếp nhà sàn nơi tiếng hát vang lên. Anh nghệ nhân vẫn ngồi đó, thong dong gửi tâm hồn trong từng câu hát. Điệu hát Then như dải chỉ mềm nối quá khứ với hiện tại, nối con người với vùng đất đã nuôi dưỡng họ. Tôi hiểu rằng chừng nào tiếng Then còn ngân lên giữa núi rừng, chừng đó nơi đây vẫn giữ được hồn cốt của bản làng.

Xuân vùng cao luôn đem lại cho tôi cảm giác bình yên lạ lùng. Và chính tiếng hát Then trong trẻo, chân thành, đã làm mùa xuân trở nên trọn vẹn hơn. Có những thanh âm chỉ nghe một lần cũng đủ để nhớ suốt đời. Với tôi, tiếng hát Then mùa xuân là một thanh âm như thế: món quà của núi rừng Tuyên Quang, Cao Bằng... dành cho những ai biết dừng lại để lắng nghe và cảm nhận.

Tác giả: **Trà Bình**